

ΜΑΡΩ ΔΟΥΚΑ

τίποτα δεν χαρίζεται

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ

 ΕΚΔΟΤΙΚΗ
ΠΑΤΑΚΗ

Τίποτα δεν χαρίζεται: Ανάμεσα στην ημερολογιακή καταγραφή, την εξομολόγηση, τη δοκιμή, την κατάθεση, το χρονογράφημα, το σχέδιασμα, την επιφυλλίδα, το μελέτημα. Κείμενα αγάπης: Από τον Μανόλη Αναγνωστάκη έως τον Γεώργιο Μ. Βιζυηνό. Για τον Γιάννη Ρίτσο, τον Αλέξανδρο Κοτζιά, τον Στρατή Τσίρκα, τον Βασίλη Βασιλικό, τον Τάσο Λειβαδίτη. Μιλώντας στα παιδιά: Γιατί διαβάζουμε λογοτεχνία; Για τον Γιάννη Τσαρούχη, τον Διονύσιο Σολωμό, τον Κώστα Ταχτσή, τον Στρατή Τσίρκα πάλι, τη Διδώ Σωτηρίου, τον Παύλο Ζάννα, τον Μ. Καραγάτση, τον Γιάννη Κοντό, τον Αντρέα Φραγκιά, τον Μάνο Χατζιδάκι, τον Γιώργο Ιωάννου.

Ακόμη και τότε, πριν από τόσα χρόνια, ακόμη και σήμερα, έπειτα από τόσα χρόνια, για μένα έγγραφα, για μένα γράφω. Για να μπορώ να ρίχνω μπρος πίσω τις ματιές μου. Να αυξομειώνω την ένταση. Να συνομιλώ με τα επίμονα, τα αόρατα, τα άπιαστα. Να περιθάλπω τα πεταμένα, τα άχρηστα, τα πονεμένα. Να ανυψώνω τα εφήμερα, τα αδιόρθωτα, τα άρρωστα. Να περιποιούμαι τα αδέσποτα, τα άστεγα, τα αδιάλυτα! Όπως και τότε, πριν από τόσα χρόνια, έτσι και σήμερα, απ' την ανάγκη μου να σκεφτώ, να αντισταθώ, να υπάρξω, να συνυπάρξω. Εφόσον ναι, κι αν δεν το ήξερα, αργά και με κόπο, το έμαθα: Τίποτα δεν χαρίζεται.

ISBN 978-960-16-6730-0

Βοηθ. κωδ. μηχ/σης 10730

9 789601 667300 >

Τι ωραία που είναι η πατρίδα μας!

Θυμώμουν τον ποιητή Ματθαίο Μουντέ. Κι ύστερα προσήλω-
να τη σκέψη μου στον Γιώργο Χειμωνά. Κοίταζα πέρα τις χιο-
νισμένες βουνοκορφές. Αρχές Μαρτίου του 2000, στον δρόμο
για τη Βέροια. Εγώ, η Κάτια Λεμπέση, ο Γιώργος Συμπάρδης.
Καλεσμένοι της Δημόσιας Βιβλιοθήκης. Ο ορίζοντας καθαρός,
ο ήλιος λαμπερός. Ζωή: *ένα τραύμα στην ανυπαρξία*, στίχος του
Γιάννη Ρίτσου. Και ο θάνατος; Πώς θα μπορούσε να οριστεί
ποιητικά η αναχώρησή μας από τούτο τον κόσμο; Τι ωραία
που είναι η πατρίδα μας, είπα μεγαλόφωνα. Δεν φοβόμουν μή-
πως η Κάτια ή ο Γιώργος με χαρακτηρίσουν εθνικίστρια. Το
ταξί σταμάτησε έξω από το ξενοδοχείο «Βίλλα Εληά». Αφή-
σαμε τις αποσκευές μας κι αμέσως βγήκαμε να περπατήσου-
με στην πόλη. Ωραία η Βέροια, δεν αποφάσισα όμως να γρά-
ψω τούτο το κομμάτι για να εκθειάσω τις ομορφιές της. Ο λό-
γος είναι για τη Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη της πόλης και
για τους υπέροχους ανθρώπους που γνώρισαμε.

Στο ισόγειο του κτιρίου, Έλλης 8. Κοιτάζαμε εντυπωσια-
σμένοι. Χρώματα, φως, μουσική. Μαθητές του δημοτικού κά-
θονταν μπροστά σε μεγάλους πάγκους και ξεφύλλιζαν βιβλία.
Οι σάκες τους ακουμπισμένες παρακεί. Μαζί με τον Γιάννη
Τροχόπουλο, διευθυντή και στυλοβάτη της Βιβλιοθήκης, κατέ-
βηκε και μία νεαρή βιβλιοθηκονόμος, η Ασπασία, για να μας
ξεναγήσει στο κτίριο. Το πρώτο και το κυριότερο, άρχισε να
μας ενημερώνει, η Βιβλιοθήκη μας είναι δανειστική. Αυτά εδώ
τα ράφια που βλέπετε είναι γεμάτα βιβλία, συνήθως όμως,
όπως και σήμερα, είναι σχεδόν άδεια, γιατί τα βιβλία, αντί να
κάθονται και να σκονίζονται στα ράφια, βρίσκονται σε χέρια
αναγνωστών. Και συνέχιζε να μας εξηγεί, χαμογελαστή και
υπερήφανη, λες και μας μιλούσε για μια αποκλειστικά προ-
σωπική της υπόθεση. Τόσο ζεστά και με τόση αφοσίωση.

Είχα δει τα ενημερωτικά φυλλάδια της Βιβλιοθήκης, ήξερα
ότι πρόκειται για μια φιλόδοξη προσπάθεια και πως ο διευ-

θунτής, εκτός από το δανειστικό σκέλος, είχε δώσει ιδιαίτερο βάρος και στην ηλεκτρονική υποδομή της. Επειδή όμως αντιμετώπιζω γενικά με δυσπιστία τα πολυτελή, γυαλιστερά φυλλάδια που μιλούν για προκλήσεις στο κατώφλι του 21ου αιώνα και για στοιχήματα που πρέπει να κερδηθούν και για αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής μας, εφόσον βαθιά μέσα μου ξέρω, μακάρι να κάνω λάθος, πως όλα αυτά, διατυπωμένα στην άχρωμη γλώσσα της τεχνογνωσίας, αποτελούν το δελεαστικό προσωπείο της «Ελεύθερης Αγοράς» που μας παιδεύει με τα καψόνια της, δεν είχα δώσει και τόση σημασία στα φυλλάδια, ή για να το πω αλλιώς, τα είχα διατρέξει με βαρεμάρα. Και τώρα βρισκόμουν συγκινημένη μέσα στη διαφημιζόμενη Βιβλιοθήκη, ανάμεσα σε εργαζόμενους νέους. Οι περισσότεροι «απασχολούμενοι» με σύμβαση. Φιλοδοξία τους; Να αξιοποιήσουν δημιουργικά τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Να καταστήσουν τούτο το τριώροφο μοντέρνο κτίριο πνευματική κυψέλη της πόλης, χώρο πολιτιστικό, σημείο καθημερινής αναφοράς, κέντρο επικοινωνίας με τον κόσμο.

Το βράδυ έγινε η προγραμματισμένη εκδήλωση στην αίθουσα διαλέξεων. Ο φιλόλογος Γκέκας του Διοικητικού Συμβουλίου της Βιβλιοθήκης, πολύ ευγενικά, πολύ διακριτικά, μας παρακάλεσε αν θα μπορούσαμε την επομένη να μιλήσουμε στο 5ο Πολυκλαδικό Λύκειο της πόλης. Κοιταζόμαστε με τον Γιώργο αναποφάσιστοι, είναι μεγάλη ευθύνη, τι θα πούμε στα παιδιά; Ήταν όμως πειστικά τα επιχειρήματά του. Έτσι βρεθήκαμε την άλλη το πρωί στο σχολείο. Τι τους είπαμε δεν καλοθυμάμαι. Θα θυμάμαι όμως για καιρό τα εκφραστικά μάτια, τα σοβαρά πρόσωπα των παιδιών, την ουσιαστική ανάγκη τους να ρωτήσουν και να μάθουν. Και θα θυμάμαι επίσης με συμπάθεια τον φιλόλογο Χρήστο Σκούρπα. Τον ταλαντούχο πεζογράφο Γιάννη Καισαρίδη. Τον στοχαστικό ποιητή-φιλόλογο Θανάση Μαρκόπουλο. Τον φυσικό Γιάννη Αυγερόπουλο, διευθυντή του περιοδικού «Βήματα», ενός περιοδικού άφογου σε εμφάνιση και σε περιεχόμενο, που εκδίδει ομάδα μαθητών με

τη συνδρομή καθηγητών τους. Και θα τους θυμάμαι όλους με ευγνωμοσύνη, όχι γιατί μας φέρθηκαν ευγενικά και φιλόξενα, αλλά γιατί τους είδα να προσπαθούν και να νοιάζονται ειλικρινά για τους μαθητές τους, γιατί κατάλαβα ότι αγαπούν πραγματικά τη δουλειά τους. Πώς να σταθούν στο πλευρό των παιδιών, καθημερινά, μέσα από την πράξη, μέσα από τη διαρκή δοκιμασία. Και είδα επίσης πόσο τα ίδια τα παιδιά τους πρόσεχαν με σεβασμό, χωρίς φόβο ούτε θράσος, αλλά με μια οικειότητα που δύσκολα συναντάς σε εφηβικά πρόσωπα για τους δασκάλους τους.

Σε όλη τη διαδρομή από Βέροια για Θεσσαλονίκη σκεφτόμουν αν θα ήταν δυνατόν η Ελλάδα να γεμίσει με δημόσιες δανειστικές βιβλιοθήκες. Και αναρωτιόμουν τι μπορεί να σημαίνει σήμερα διαβάζω ένα βιβλίο. Διαβάζω απλώς για να αποξεχαστώ ή διαβάζω για να γυρίσω την πλάτη μου στη χυδαιότητα, να διευρύνω την κριτική μου ικανότητα, να προκαλέσω και να τροφοδοτήσω τη φαντασία μου, να αναπτερώσω το ηθικό μου, να αποδεσμευτώ από το συγκεκριμένο, να συλλάβω το αφηρημένο, να αναρωτηθώ για τον προορισμό μου, να οραματιστώ το μέλλον μου; Να συγκινηθώ, να ταξιδέψω σε άλλους τόπους, να μάθω, να κατανοήσω; Παλιομοδίτικες, δασκαλίστικες αερολογίες όλα αυτά; Σήμερα που εκδίδονται εκατοντάδες βιβλία τον χρόνο και ο αναγνώστης καλείται μέσα από τόνους τυπωμένο χαρτί να διαλέξει το βιβλίο που θα διαβάσει, είναι πολύ σημαντικό να γνωρίζει ότι το διάβασμα δεν είναι μόνο για να αποξεχινόμαστε αλλά και για να στερεώνουμε την ανεκτίμητη συναίσθηση της θέσης μας στην κοινωνία και τον κόσμο. Κι εδώ ακριβώς, κατά τη γνώμη μου, στον ορισμό, στις μορφές και στον τρόπο της ανάγνωσης έρχεται η Βιβλιοθήκη να παίξει τον ρόλο της και να ανταποκριθεί στον προορισμό της. Σκοπός μιας δημόσιας (αλλά και δημοτικής) βιβλιοθήκης δεν είναι μόνο η ικανοποίηση των αναγκών του αναγνώστη, αλλά και η διακριτική καθοδήγησή του, όπως επίσης και η συστηματική προσπάθεια για ανανέωση και διεύρυνση του αναγνωστικού κοινού.

ΤΙΠΟΤΑ ΔΕΝ ΧΑΡΙΖΕΤΑΙ

Μπαίναμε στη Θεσσαλονίκη, εκατέρωθεν της λεωφόρου σε μεγάλα διαφημιστικά πανό δέσποζε ο Ρουβάς αγκαλιά με τη Γαρμπή. Προσέξατε; παρατήρησε εύστοχα ο Γιώργος, τα ονόματά τους δεν σημειώνονται στην αφίσα, τόσο πια θεωρείται αυτονόητη η επωνυμία τους! Και προσγειώθηκα, μιας και το ένα διαιρεί το άλλο για να προκύψει το πηλίκο που θα είναι ο δείκτης μας. Παραμονές εκλογών: «Μπορούμε καλύτερα»- «Μπορούμε περισσότερα», οι δυο μεγάλοι κομματικοί σχηματισμοί, κι από κοντά οι «μικροί» απευθυνόμενοι σ' ένα Εκλογικό Σώμα που ολοένα και πιο αποφασιστικά τείνει να τους εξοβελίσει από το Κοινοβούλιο.